

CUPRINS

INTRODUCERE LOCUL ȘI ROLUL DREPTULUI CONSTITUȚIONAL ÎN SISTEMUL DE DREPT

1. Apariția disciplinei „Drept constituțional”	13
2. Dreptul constituțional ca știință juridică de ramură.....	14
2.1. Noțiunea de drept constituțional.....	14
2.2. Conceptul de instituție politică.....	14
2.3. Obiectul de studiu al disciplinei „Drept constituțional și instituții politice”	15
2.4. Subiectele raporturilor juridice de drept constituțional	15
2.5. Izvoarele formale ale dreptului constituțional	16

PARTEA I TEORIA GENERALĂ A CONSTITUȚIEI

Capitolul I

CONCEPTUL DE CONSTITUȚIE – ADOPTARE ȘI REVIZUIRE .....

21

Secțiunea 1

Noțiunea de Constituție .....

21

Secțiunea 2

Adoptarea Constituției.....

21

2.1. Inițiativa adoptării Constituției .....

21

2.2. Procedee de adoptare a Constituției.....

22

2.3. Adoptarea Constituției României din 1991 .....

24

Secțiunea 3

Revizuirea Constituției .....

25

3.1. Necesitatea revizuirii Constituției .....

25

3.2. Procedura de revizuire a Constituției.....

26

3.3. Limitele revizuirii .....

27

3.4. Revizuirea din 2003 a Constituției României .....

28

Capitolul II

CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR .....

30

Secțiunea 1

Noțiunea și formele controlului constituționalității legilor.....

30

1.1. Necesitatea controlului constituționalității legilor.....

30

1.2. Noțiunea controlului constituționalității legilor.....

31

1.3. Formele controlului constituționalității legilor .....

32

Secțiunea 2

Controlul constituționalității legilor în România .....

34

§.1. Scurtă privire istorică.....

34

§.2. Controlul constituționalității legilor consacrat de Constituția României din 1991 .....

35

2.1. Caracteristicile Curții Constituționale: .....

35

2.2. Funcționarea Curții Constituționale	36
2.2.1. Organizarea Curții Constituționale.....	36
2.2.2. Statutul judecătorilor Curții Constituționale	36
2.3. Atribuțiile Curții Constituționale.....	37
2.4. Procedura controlului constituționalității legilor.....	39
2.4.1. Procedura în cazul controlului constituționalității legilor înainte de promulgare...40	
2.4.2. Procedura în cazul soluționării excepției de neconstituționalitate.....	40
2.5. Actele Curții Constituționale și efectele juridice ale acestora	41
<i>Secțiunea 3</i>	
<i>Raportul dintre dreptul constituțional și dreptul Uniunii Europene .....</i>	<i>43</i>

PARTEA A II-A

STATUL

TITLUL I	
CONCEPTUL DE STAT	47
Capitolul I	
NOȚIUNEA DE STAT	47
<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Definirea statului în doctrina juridică și sociologică.....</i>	<i>47</i>
1.1. Repere conceptuale ale statului în doctrina sociologică	47
1.2. Repere conceptuale ale statului în doctrina juridică autohtonă	50
<i>Secțiunea 2</i>	
<i>Rolul, funcțiile și atributele esențiale ale statului .....</i>	<i>52</i>
2.1. Rolul politico-juridic al statului.....	52
2.2. Rolul statului în epoca contemporană.....	52
2.3. Funcțiile statului	53
2.4. Atributele esențiale ale statului.....	55
Capitolul II	
FORMA STATULUI.....	56
<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Structura de stat .....</i>	<i>56</i>
1.1. Statul unitar (simplu).....	56
1.2. Statul federativ (compus sau unional)	57
1.3. Asociațiile de state.....	57
<i>Secțiunea 2</i>	
<i>Forma de guvernământ .....</i>	<i>60</i>
§.1. Noțiunea formei de guvernământ	60
§.2. Clasificarea formelor de guvernământ.....	61
2.1. Monocrația.....	61
2.1.1. Monocrațiile clasice	61
2.1.2. Monocrația populară.....	62
2.1.3. Dictatura militară.....	62

2.2. Oligarhia.....	63
2.3. Democrația	64
2.3.1. Noțiunea de democrație.....	64
2.3.2. Clasificarea formelor democrației	65
2.4. Formele mixte.....	70
2.4.1. Monarhia limitată	70
2.4.2. Monarhia parlamentară dualistă	70
2.4.3. Monarhia parlamentară contemporană.....	71
2.4.4. Cezarismul democratic	71
2.5. Formele de guvernământ specifice statelor socialiste	71
<i>Secțiunea 3</i>	
<i>Regimul politic</i>	72
3.1. Noțiunea și clasificarea regimului politic	72
3.2. Regimul politic convențional.....	74
3.2.1. Regimul dictatorial	75
3.2.2. Regimul directorial.....	75
3.2.3. Guvernământul de adunare.....	75
3.3. Regimul politic parlamentar	76
3.3.1. Modelul inițial: regimul parlamentar dualist	76
3.3.2. Regimul parlamentar monist	77
3.3.3. Regimul parlamentar bipartid sau multipartid.....	77
3.4. Regimul politic prezidențial	78
3.5. Regimul politic mixt sau semiprezidențial	79
3.6. Regimurile politice ale statelor socialiste	80
<i>Secțiunea 4</i>	
<i>Forma de stat a României</i>	81
4.1. Structura de stat a României	81
4.2. Forma de guvernământ a României.....	82
4.2.1. Evoluția formei de guvernământ a României	83
4.2.2. Republica – formă de guvernământ a României potrivit Constituției din 1991	85
4.3. Regimul politic actual al României	86
 TITLUL II	
ELEMENTELE CONSTITUTIVE ALE STATULUI	90
 Capitolul I	
POPULAȚIA	91
<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Noțiunea de populație</i>	91
<i>Secțiunea 2</i>	
<i>Cetățenia</i>	93
2.1. Noțiunea de cetățenie; terminologie	93
2.2. Natura juridică a cetățeniei	94
2.3. Cetățenia română	95
2.3.1. Principiile cetățeniei române	95
2.3.2. Dobândirea cetățeniei române	97

2.3.3. Pierderea cetățeniei române.....	100
2.3.4. Dovada cetățeniei române	102
2.4. Pluralitatea de cetățenie și apatridia	102
2.5. Cetățenia de onoare	103
2.6. Cetățenia Uniunii Europene.....	104
<i>Secțiunea 3</i>	
<i>Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor.....</i>	<i>105</i>
3.1. Conceptul de drepturi și libertăți fundamentale.....	105
3.1.1. Terminologie	105
3.1.2. Marile momente ale codificării drepturilor fundamentale.....	107
3.1.3. Noțiunea de drepturi fundamentale	108
3.1.4. Noțiunea de îndatoriri fundamentale	109
3.2. Natura juridică a drepturilor fundamentale.....	109
3.3. Statutul juridic constituțional al cetățenilor români.....	111
3.3.1. Principiile drepturilor, libertăților și îndatoririlor cetățenilor români	111
3.3.2. Clasificarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor români	118
3.3.2.1. Inviolabilitățile	119
3.3.2.2. Drepturile și libertățile social-economice și culturale	126
3.3.2.3. Drepturile exclusiv politice	138
3.3.2.4. Drepturile și libertățile social-politice	140
3.3.2.5. Drepturile garanții	145
3.3. Îndatoririle fundamentale ale cetățenilor români.....	147
 Capitolul II	
PUTEREA DE STAT	150
<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Despre putere în general .....</i>	<i>150</i>
<i>Secțiunea 2</i>	
<i>Puterea politică – formă specifică a puterii sociale.....</i>	<i>152</i>
<i>Secțiunea 3</i>	
<i>Trăsăturile puterii de stat .....</i>	<i>154</i>
<i>Secțiunea 4</i>	
<i>Principiul separației puterilor statului.....</i>	<i>156</i>
 Capitolul III	
SISTEMUL ELECTORAL ÎN ROMÂNIA	158
<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Considerații generale privind alegerile.....</i>	<i>158</i>
<i>Secțiunea 2</i>	
<i>Organizarea și desfășurarea alegerilor în România.....</i>	<i>158</i>
§.1. Scurt istoric.....	158
§.2. Trăsăturile sistemului electoral și etapele desfășurării alegerilor	159
2.1. Stabilirea datei alegerilor.....	160
2.2. Stabilirea numărului, delimitarea și numerotarea circumscripțiilor electorale și a colegiilor uninominale	160
2.3. Colegiile uninominale	160

2.4. Listele electorale.....	162
2.4.1. Listele electorale permanente.....	162
2.4.2. În listele electorale suplimentare.....	162
2.5. Cărțile de alegător.....	162
2.6. Secțiunile de votare.....	163
2.7. Birourile electorale.....	163
2.7.1. Autoritatea Electorală Permanentă.....	163
2.7.2. Biroul electoral de circumscripție.....	164
2.7.3 Biroul electoral al secției de votare.....	165
2.8. Propunerea candidaturilor.....	166
2.9. Buletinele de vot.....	167
2.10. Semnele electorale.....	167
2.11. Ștampilele electorale.....	167
2.12. Campania electorală.....	168
2.13. Desfășurarea votării.....	168
2.14. Stabilirea rezultatelor obținute în alegeri.....	169

PARTEA A III-A AUTORITĂȚILE PUBLICE

TITLUL I

AUTORITATEA LEGISLATIVĂ.....	173
-------------------------------------	------------

Capitolul I

ROLUL ȘI FUNCȚIILE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI.....	173
---	------------

Secțiunea 1

<i>Rolul Parlamentului în cadrul autorităților publice.....</i>	<i>173</i>
---	------------

Secțiunea 2

<i>Funcțiile Parlamentului.....</i>	<i>175</i>
-------------------------------------	------------

2.1. Funcția legislativă.....	175
-------------------------------	-----

1. Inițiativa legislativă.....	176
--------------------------------	-----

2. Avizarea proiectului de lege sau a propunerii legislative de către Consiliul Legislativ.....	176
--	-----

3. Examinarea și avizarea proiectelor și a propunerilor legislative în cadrul comisiilor permanente ale fiecărei camere.....	177
---	-----

4. Includerea proiectului de lege sau a propunerii legislative pe ordinea de zi a ședințelor Camerelor.....	178
--	-----

5. Dezbateră în plen.....	178
---------------------------	-----

6. Votarea legii.....	179
-----------------------	-----

7. Întoarcerea legii la prima Cameră sesizată.....	180
--	-----

8. Semnarea legii de către Președinții celor două Camere.....	181
---	-----

9. Promulgarea și publicarea.....	181
-----------------------------------	-----

10. Reexaminarea ca urmare a controlului constituționalității legii.....	181
--	-----

2.2. Funcția de stabilire a direcțiilor principale a activităților social-economice, culturale, statale și juridice.....	181
---	-----

2.3. Funcția de alegere, formare, avizarea formării, numirea	
--	--

sau revocarea unor autorități statale	181
2.4. Funcția de control	182
2.5. Funcția de politică externă.....	182
2.6. Funcția de organizare internă	182
2.7. Funcția de informare.....	183
<i>Secțiunea 3</i>	
<i>Corelația dintre rolul și funcțiile Parlamentului.....</i>	183
Capitolul II	
ORGANIZAREA INTERNĂ A PARLAMENTULUI.....	185
§1. Grupurile parlamentare.....	185
§2. Birourile permanente	186
§3. Comisiile parlamentare.....	188
3.1. Comisiile permanente.....	188
3.2. Comisiile speciale.....	189
3.3. Comisiile de anchetă.....	189
3.4. Comisiile de mediere.....	190
Capitolul III	
FUNCȚIONAREA PARLAMENTULUI.....	191
§1. Mandatul sau legislatura.....	191
§2. Sesiunea.....	191
§3. Ședințele	192
§4. Sistemul de vot în Parlament	193
Capitolul IV	
CONTROLUL PARLAMENTAR.....	195
<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Formele controlului parlamentar.....</i>	195
<i>Secțiunea 2</i>	
<i>Instituția Avocatului Poporului în România.....</i>	196
2.1. Organizarea și funcționarea Avocatului Poporului.....	196
2.2. Mandatul Avocatului Poporului	197
2.3. Atribuțiile Avocatului Poporului	198
2.4. Procedura de rezolvare a cererilor primite.....	199
Capitolul V	
STATUTUL DEPUTAȚILOR ȘI SENATORILOR.....	202
<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Mandatul parlamentar.....</i>	202
1.1. Noțiunea mandatului parlamentar	202
1.2. Protecția mandatului parlamentar.....	203
<i>Secțiunea 2</i>	
<i>Drepturile și îndatoririle parlamentarilor.....</i>	204
<i>Secțiunea 3</i>	
<i>Răspundere și sancțiuni.....</i>	205

TITLUL II	
AUTORITATEA EXECUTIVĂ	206
Capitolul I	
PREȘEDINTELE ROMÂNIEI	206
<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Rolul, funcțiile și atribuțiile Președintelui României .....</i>	<i>206</i>
1.1. Funcția de reprezentare.....	206
1.2. Funcția de apărare sau garantare a unor valori fundamentale ale poporului român	207
1.3. Funcția de mediere.....	208
<i>Secțiunea 2</i>	
<i>Mandatul Președintelui .....</i>	<i>209</i>
2.1. Dobândirea mandatului prezidențial.....	209
2.2. Durata mandatului	210
2.3. Vacanța și interimatul funcției de Președinte al României	211
<i>Secțiunea 3</i>	
<i>Atribuțiile Președintelui României și actele emise în exercitarea lor .....</i>	<i>212</i>
3.1. Clasificări ale atribuțiilor prezidențiale	212
3.2. Actele Președintelui României	216
<i>Secțiunea 4</i>	
<i>Protecția mandatului prezidențial. Răspunderea Președintelui României .....</i>	<i>217</i>
4.1. Protecția mandatului prezidențial	217
4.2. Răspunderea politică și juridică a șefului de stat.....	218
Capitolul II	
GUVERNUL ROMÂNIEI	221
<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Rolul și funcțiile Guvernului în sistemul constituțional românesc .....</i>	<i>221</i>
<i>Secțiunea 2</i>	
<i>Organizarea Guvernului în România .....</i>	<i>223</i>
§1. Structura Guvernului	223
§2. Organizarea internă a Guvernului.....	224
2.1. Primul-ministru	224
2.2. Aparatul de lucru al Guvernului	224
2.3. Atribuțiile Guvernului	225
<i>Secțiunea 3</i>	
<i>Funcționarea Guvernului .....</i>	<i>226</i>
§1. Investitura Guvernului de către Parlament	226
§2. Membrii Guvernului	228
2.1. Incompatibilități	228
2.2. Răspunderea membrilor Guvernului	229
2.2.1. Răspunderea politică a miniștrilor.....	229
2.2.2. Răspunderea juridică a miniștrilor	229
2.3. Încetarea mandatului membrilor Guvernului	230
§3. Actele Guvernului.....	231

<i>Secțiunea 4</i>	
<i>Raporturile dintre Parlament și Guvern</i>	233
§1. Delegarea legislativă.....	233
§2. Controlul Parlamentului asupra Guvernului.....	235
§3. Angajarea răspunderii executivului.....	237
TITLUL IV	
AUTORITATEA JURISDICȚIONALĂ	239
Capitolul I	
INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI	239
<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Principiile înfăptuirii justiției</i>	239
§1. Justiția se înfăptuiește în numele.....	239
§2. Justiția este unică imparțială și egală pentru toți.....	239
§3. Independența și inamovibilitatea judecătorilor.....	240
§4. Egalitatea tuturor în fața legii.....	240
§5. Folosirea limbii oficiale și a limbii materne în justiție.....	240
§6. Dreptul de apărare.....	241
§7. Presupunerea de nevinovăție.....	241
<i>Secțiunea 2</i>	
<i>Clasificarea instanțelor judecătorești</i>	242
Capitolul II	
MINISTERUL PUBLIC	245
Capitolul III	
CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII	247
BIBLIOGRAFIE	250